
LAPIN KULLANKAIVAJAIN LIITTO Ry

Toimintakertomus vuodelta 2020

Yleistä

Liiton toiminnan kehittämisessä on noudatettu Toimintasuunnitelmaa 2020.

Kullankaivua on pyritty kehittämään ympäristövastuullisena elinkeinona ja harrastuksena.

Kullankaivun toimintaedellytykset on pyritty turvaamaan ilman kohtuuttomia lainsäädännöllisiä tai käytännön esteitä.

Vaikuttamalla yhteiskunnalliseen mielipiteen muodostumiseen, jakamalla asiallista informaatiota, ja liiton jäsenille tarjottujen jäsenetujen kautta kullankaivun aloituskynnystä madaltamalla on haluttu taata kaikille kullankaivuperinteestä ja – ammatista kiinnostuneille ihmisille mahdollisuus löytää oma polkunsa kultamaille nyt ja tulevaisuudessa.

Liiton edunvalvonta on seurannut eri lainsäädäntöhankkeita ja toimenpiteitä lakien soveltamisessa, ja pyrkinyt vaikuttamaan siihen, että vastuut pysyisivät toiminnan jatkamisen mahdollistavalla siedettävällä tasolla.

Liitto on toiminut kaikkien Lapin kullankaivajien etujärjestönä riippumatta kaivumenetelmästä, kaivualueesta tai toiminnan luonteesta.

Toimintavuotta sävytti kullanhuuhtontakaivospiirejä koskevien kaivosoikeuksien lakkauttaminen.

Edunvalvonta

Jäsenistön edut on pyritty turvaamaan sekä kullankaivun että siihen liittyvien tukitoimintojen, kuten liikkumisen ja asumisen osalta.

Lainsäädäntöä, viranomaisohjeistuksia, suunnitelmia ja näiden käytännön soveltamista on seurattu aktiivisesti, ja reagoitu nopeasti ja rakentavasti kullankaivun edellytyksiin vaikuttaviin muutoksiin.

Liitto on pyrkinyt edunvalvontatoimikunnan koordinoimana luotaamaan yhteiskunnan asenteita kullankaivua ja kultaperinnettä kohtaan, sekä muokkaamaan niitä jatkuvuudelle myönteiseen suuntaan. Tässä työssä on käytetty hyväksi olemassa olevia kontakteja poliittisiin päätöksentekijöihin ja virkamiehiin, ja pyritty aktiivisesti luomaan uusia kontakteja.

Medialle on aktiivisesti tarjottu asiallista tietoa positiivisista uutisista kultamailta sekä vastaamalla avoimesti alan haasteita koskeviin kysymyksiinkin.

Jäsenistölle on tarjottu asiantuntija-apua ja neuvontaa lausuntojen ja konsultointien muodossa kullankaivun hallinnointiin liittyen.

Havaituista lain muutostarpeista on lausuttu valvoville ja päättävälle taholle sekä lausuntopyyntöihin vastaamalla että aloitteellisilla yhteydenotoilla kullankaivun edellytysten parantamiseksi.

Kaivoslain muuttamisen synnyttämiin uhkakuviin varauduttiin selvittelemällä muutoshankkeen taustoja ja tavoitteita sekä laatimalla toimenpidesuunnitelma kielteisten vaikutusten estämiseksi tai pienentämiseksi.

Ympäristöluvanvaraisen kullankaivun yhteistarkkailuohjelman päivittämistä Ivalojoen, Sotajoen ja Vuotson alueilla valmisteltiin yhteistyössä Lapin ELY-keskuksen kanssa.

Liitto osallistui vastineen antamiseen Palsinojan koneellisen kullankaivun ympäristöluvista Saamelaiskäräjien tekemään KHO-valitukseen ja vastinevalmistelusta muodostuneiden kulujen kattamiseen. Yksittäisellä valitusprosessilla ennakoitiin menestyessään olevan laajempikin vaikutus alueen ympäristöluoprosessien hankaloitumisen kautta.

Pohjois-Suomen AVI teki tarkastuskatselmuksen Lemmenjoen alueen ympäristöluvallisille kaivospiireille 16. ja 17.9.2020. Delegation osallistuivat P-S AVI:n edustajien lisäksi viranomaiset TUKES:ista, Lapin ELY-keskuksesta ja Metsähallituksesta. Liiton toiminnanjohtaja osallistui tarkastuskatselmukseen jälkimmäisenä päivänä 17.9.2020. Ammattikullankaivaja Mika Telilä oli tarkastusdelegationin matkassa 16.9.2020.

Liiton edustajia ei kutsuttu muihin viranomaiskatselmuksiin eri kaivuaalueilla.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus on ollut nähtävillä 12.10. - 15.11.2020. Maakuntakaavasta ei liiton puolelta lausuttu.

Liiton edustaja osallistui kutsuttuna kulttuuriperinnön työpajaan Metsähallituksen käynnistämässä valtion maa- ja vesialueiden käyttöä ohjaavan luonnonvarasuunnitteluprosessissa saamelaisten kotiseutuaueella.

Liittoa ei kutsuttu varsinaiseen lvs-työryhmään. Suunnitteluprosessin etenemistä ja sisältöä seurattiin työpajatoimintaa laajemminkin.

Lisäksi käytiin epämuodollisempia yhteistyötapaamisia eri sidosryhmien kanssa.

Jäsenistö

Vuonna 2020 yhdistykseen liittyi 439 uutta jäsentä. Jäsenmäärän reaalikasvun hiipuminen on onnistuttu taittamaan ja toimintasuunnitelman mukainen huomion kiinnittäminen nuorison aktivoimiseen kullankaivuharrastuksen pariin näkyy sinänsä kylläkin edelleen vaatimattoman nuorisojäsenmäärän kasvuna.

Liiton hallitus on pyrkinyt aktivoimaan jäseniä hakemaan yhdistyksen varsinaista jäsenyyttä, ja löytämään keinoja sitouttaa jäsenistöä yhdistyksen toimintaan.

	2020	2019	Muutos
Varsinaiset jäsenet	458	460	-2
<u>Kannattajajäsenet</u>	<u>3734</u>	<u>3609</u>	<u>125</u>
Yhteensä	4192	4069	123
Kunniajäseniä	9	10	-1
Nuorisojäseniä	52	35	17

Liiton rahastonhoitaja on hoitanut jäsenrekisterin ja jäsenmaksuseurannan ylläpidon.

Jäsenpalvelut

Toiminnanjohtaja Hannu Raja kulki kaivukaudella aktiivisesti eri kulta-alueilla ja ohjasi, neuvoi ja opasti jäsenistöä käytännön kullankaivuun liittyvissä asioissa ja välitti jäsenistön näkemyksiä toiminnan kehittämisestä liiton hallitukselle.

Liiton kotisivujen keskustelupalstaa on ylläpidetty foorumina, jolla kaivajat jakavat mielipiteitään ja tietoaan kullankaivuun liittyvistä asioista.

Osana kahdensuuntaista tiedonvälitystä on ylläpidetty liiton omia Facebook-sivuja.

Liiton jäsenistön vapaassa käytössä olleet kullanhuuhdonta-alueet olivat suosittuja ja kaivutoiminta alueilla oli aktiivista, asiallista ja kultaa tuottavaa. Koronapandemian laannuttua kesäkuukausien ajaksi, pystyttiin jäsenalueiden käyttö järjestämään turvallisesti.

Alueilla toimi yhteensä arviolta 400 - 600 yhdistyksen jäsentä.

Liiton hallinnassa jäsenistön käytössä olivat jäsenistön kaivumahdollisuuksien varmistamiseksi Ivalojoen-Laanilan alueella valtaukset Elsaojalla, Pulkkisenojalla, Palsinojalla, Rönkönojalla ja Pikku-Piispanojalla sekä Lautta-øjalla Purnumukan alueella. Lemmenjoen jäsenetu-alueista olivat käytössä Karuoja ja Kotaoja.

Alueiden jatkolupahakemukset on pyritty laittamaan kaivosviranomaiselle ajoissa.

Uusia alueita kartoitettiin aktiivisesti ja useammastakin vapautuneesta paikasta käytiin neuvotteluita niiden siirtämiseksi liiton hallintaan jäsenalueiksi. Uusia kaivualueita saatiin kaksi, Kultalampi Pikku Hangasselässä ja Paavinpalikka Laanilasta.

Näille alueille kulkemiseksi tehtiin Metsähallituksen kanssa maksullinen tienkäyttösopimus.

Liitto omistaa 'Isolan kaivos'-kaivospiirin Lemmenjoen Miessijoella. 'Isolan kaivos' huuhdontalupa-alueelle on myönnetty vuokrakaivuoikeus hakemuksien perusteella.

Osuus 'Pihlajamäki-Klondyke'-kaivospiiristä Heikki Pihlajamäen 'Miessinmaan kuvernöörinviraston' rakennuskokonaisuuksineen siirrettiin liiton omistukseen. Alueelle haettiin ja saatu kaivoslain 182.§:n mukainen kullanhuuhdontaluvan jatkolupa. Toiminnan kehittämistä aletaan suunnitella, kun alueella toimineen koneellisen kullankaivun alasajo on saatettu loppuun.

Alueen ympäristöön tulee jäämään Metsähallituksen Kultareitin reittikohde 'Pihlajamäki' ja 'Koneellinen kullankaivu' opasteet ja konekaivurekonstruktio.

Liiton nimeämä risteilytoimikunta piti palavereita ja valmisteli talvisen jäsentapahtuman järjestämistä helmikuulle 2021. Seminaariristeilyn 2021 valmistelut keskeytettiin Viking Linen peruttua kaikki tehdyt varaukset Suomen ja Ruotsin väliseen liikenteeseen palautettujen sisärajarakastusten vuoksi.

Riihimäen Erämessu-osallistuminen ja Liiton Pikkujoulut jouduttiin perumaan koronapandemian vuoksi.

Tiedottaminen

Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut jäsenlehti Prospäkkärin ja yhdistyksen kotisivujen välityksellä. Prospäkkäri ilmestyi 4 kertaa suunnilleen ilmoitetun julkaisuaukautaulun mukaisesti.

Prospäkkäri-lehden vastaavana päätoimittajana toimi Kai J. Rantanen ja taitosta vastasi Liisa Hertell LH Viestinnästä. Painopaikkana oli Kirjapaino Hermes Oy.

Lehden toimitus kiittää kaikkia lukuisia lehden toimittamiseen osallistuneita ja siinä avustaneita.

Prospäkkärin kuluja on osin katettu ilmoitusmyynnillä.

Jäsenlehteä on käytetty eri viranomaisten tiedotuskanavana jäsenistölle sekä osaltaan myös ulkoiseen tiedottamiseen ja PR-tarkoituksiin.

Liiton sosiaalisen median päätoimittajana on toiminut Hannu Raja, päätoimittajuus on sisältänyt liiton kotisivujen ja liiton Facebook-profiilin ylläpidon.

Liiton internet-sivusto toimii merkittävimpana jäsenhankintakanavana sekä sisäisenä ja ulkoisena tiedotuskanavana. Sivuilla on julkaistu hallituksen kokoustiivistelmät, liiton kannanottoja ja muuta ajankohtaisaineistoa.

Kotisivuja ja jäsenrekisterin sähköpostijärjestelmää on käytetty nopeiden tiedotusasioiden kanavana. Jäsenrekisterin sähköpostijärjestelmä ei ole enää toiminnut yhtä notkeasti kuin aiemmin, johtuen palveluntarjoajien asettamista massapostitusten määrärajoituksista roskapostittamisen ehkäisemiseksi.

Muu tiedotus ja sidosryhmäyhteistyö

Liitto tarjosi tiedotusvälineille totuudenmukaista ja kaivutoiminnan kehitysedellytyksiä tukevaa tietoa sekä avusti mediaa hankkimaan artikkeleihin tarvittavia tausta- ja yhteystietoja. Median haastattelu- ja tietopyyntöihin suhtauduttiin asiallisen myönteisesti.

Medialle tuotettiin lehdistötiedotteita merkittävistä uutisista kullankaivun hallinnoinnin alalta ja kultapurojen varsilta. Myös alan haasteita koskevaan uutisointiin tarjottiin asiallista ja tosiasioihin pohjautuvaa tietoa.

Kulunut kaivukausi Lemmenjoen ammattikullankaivun alasajoineen kiinnosti kansallista mediaa suuresti ja eri kullankaivualueilla kulki useita median edustajia.

Liitto järjesti Lemmenjoen ammattikullankaivajien vuosikymmenien työtä kunnioittaneen päänpaljastustilaisuuden 1.7.2020 Lemmenjoen Pihlajamäessä ja tarjosi kaikille paikallaolijoille viimeisenä ehtoolisena porokeiton.

Vastaava tilaisuus järjestettiin Lapinkullan Ystävien Iso-ojan kämpällä 3.7.2020.

Pihlajamäessä varaston seinään kiinnitettiin Suomen Valtiolle esitettävä 50 milj. euron lasku.

Liiton laatimaan K.H. Renlundin säätiön rahoitushakemukseen koskien kullankaivuun liittyvää menetelmäkehitystä saatiin rahoituspäätös. Varsinainen projekti ei käynnistynyt vielä toimintakautena 2020.

Liiton ja Kultamuseon yhdessä valmisteleva kohde 'Kullankaivu Lapissa' ei tullut valituksi opetus- ja kulttuuriministeriön Elävän perinnön kansalliseen luetteloon.

Lapin kullankaivun esittely löytyy edelleen Elävän perinnön wikiluettelosta.

Metsähallitus Metsätalous Oy korjautti sopimusurakoitsijallaan ukkossateiden nostattaman kevättulvan murtamat Harrijoen sillan pengerrykset ripeästi ja kokonaisuudessaan omalla investointirahoituksellaan.

Muu toiminta

Vesistövaikutusten yhteistarkkailu toteutettiin liiton organisoimana Lapin ELY-keskuksen hyväksymänä erillisinä tarkkailuohjelmina Ivalojoen-Sotajoen-Vuotso ja Lemmenjoen vesistöalueilla. Ivalojoen et. al. alueilla tarkkailu toteutettiin vielä voimassa olleella päivittämättömällä yhteistarkkailuohjelmalla, koska poikkeusolojen vuoksi yhdistyksen hallituksen toimivaltuuksia ei oltu voitu vuosikokouksessa vahvistaa.

Tarkkailuohjelmaa täydennettiin ylimääräisillä näytepisteillä.

Vesistö tarkkailun analyyseistä ja vuosiraportoinnista hyväksyttiin Eurofins Ahma ympäristöyhteisliittymän tarjous.

Tarkkailuohjelmien kustannukset on laskutettu niiltä ympäristölupaveroiltaisilta, joiden toimintaan tarkkailu on kohdistunut.

Valvovan viranomaisen raportointiin kohdistamat vaateet ja alan toimijoiden keskittyminen Eurofins-yhteisliittymän hoitoon ovat syöneet kilpailutuksesta saadun hyödyn.

Liiton ympäristötyöryhmä teki Lapin ELY-keskuksen esityksestä suunnitelman Palsinojaan liiton lapiokaivualueilta tulevan kuormituksen pienentämiseksi.

Allastustöiden kaivutyöt tilattiin ostopalveluina läheiseltä konekaivuyrittäjältä.

Liitto osallistui Kajaanin AMK:n kanssa yhteistyössä hankerahoituksen hakemiseen vesienhallinnan käytänteiden parantamiseksi.

Metsähallituksen esityksestä liiton edustajat kävivät siivoamassa ja läjäämässä tavarat poiskuljetusta varten aikanaan siivoamatta jääneiltä kaivupaikoilta Tolosjoella ja Lauttaojalla. Siivouskohde Lemmenjoen Morgamojalla jäi toistaiseksi siivoamatta Lemmenjoen kaivospiirien alasajon aiheuttamien muiden järjestelytoimien johdosta.

Liitto ilmoittautui osalliseksi Tankavaaran - Iso-ojan osayleiskaavaa koskevaan kaavaprosessiin.

Palsin- Sotajoen tien ajettavuutta ylläpidettiin lanaamalla ja lanaa paranneltiin alueen kullankaivajat tienparannustalkoiden yhteydessä kerätyillä kolehtivaroilla.

Lemmenjoella ylläpidettiin talvista huoltoreittiä lanaamalla.

Kullanhuuhdontakisat

Liitto oli päävastuussa Kullanhuuhdonnan SM-kisojen järjestämisestä. Taloudellisen vastuun kisajärjestelyistä kantoi Tankavaaran Kultakylä liiton kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti.

Kullanhuuhdonnan SM-kilpailut järjestettiin Tankavaarassa 31.7. - 2.8.2020.

Kisoihin osallistui n. 150 kilpailijaa.

Kisapäällikkönä toimi Esko Orava ja Hannu Raja varakisapäällikkönä.

Liiton hallitus esitti Tuija Tunturin nimeämistä WGA:n hallituksen jäseneksi ja Pia Turusen ja Marko Tourun nimeämistä maadelegaatteiksi WGA:n vuosikokoukseen.

Tuija Tunturi valittiin WGA:n hallituksen jäseneksi ja hallituksen sihteeriksi.

WGA:n vuosikokoukseen osallistuivat Suomen maadelegaatteina Marko Touru ja Pentti Hongisto.

SM- ja MM-kisajärjestelyitä ja niiden kehittämistä koskevassa kisatyöryhmässä liittoa ovat edustaneet Hannu Raja ja Esko Orava.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimi Maija Vehviläinen, erityisvastuuna ulkoiset suhteet. Varapuheenjohtajana toimi Ensio Kaustinen, erityisvastuuna Palsinperän kulkuyhteydet sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tiedottaminen. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastualueisiin painottuen: Kai J. Rantanen, sihteeri ja rahastonhoitaja; Esko Orava, kisavastaava; Ami Telilä, Lemmenjoen alueen kalusto ja kiinteistöt; Hannu Raja, Ivalojoen alueen kalusto ja kiinteistöt; Marko Touru, kisavastaava.

Sääntömääräinen vuosikokous 28.3.2020 jouduttiin valtioneuvoston 16.3.2020 käyttöön ottamien poikkeusoloja koskevien rajoitusten johdosta perumaan ja siirtämään myöhemmin ilmoitettavaan ajankohtaan.

Vuosikokous pidettiin 5.9.2020 Siidan auditoriossa, Inarin kirkonkylällä. Kokoukseen osallistui 15 jäsentä.

Hallitus piti 8 kokousta ja yhden palaverin, sekä lisäksi käsitteli ja valmisteli asioita aktiivisesti sähköisellä foorumilla.

Liiton osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskenteli 1.1. – 16.6.2019 ja 16.8. – 31.12.2019 Kai J. Rantanen yhdistyksen jäsenasioita ja muita arkirutiineja pyörittäen.

Hannu Raja toimi osa-aikaisena toiminnanjohtajana aktiivikaivukaudella ajanjaksolla 17.6. – 16.8.2019 kiertäen aktiivisesti eri kullankaivualueilla. Liitolla on vuokrattuna toiminnanjohtajan tukikohdaksi majoitus- ja toimitilat jäsenistön kesä-aktiviteettien kannalta keskeiseltä paikalta Tankavaaran Kultakylästä.

Toimintakaudella toimivat seuraavat toimikunnat:

- risteilytoimikunta: Matti Mäkilaurila, Pentti Hongisto, Jutta Vehviläinen, Tuija Tunturi
- edunvalvontatoimikunta: pj Antti Peronius, Leila Kostainen, Ensio Kaustinen
- kilpailutoimikunta: pj Esko Orava, vara-pj Hannu Raja, Marko Touru
- ympäristötyöryhmä: pj Antti Peronius, Ensio Kaustinen, Hannu Salonen, Maija Vehviläinen
- Lemmenjoen toiminta-alueiden kehittämistoimikunta: pj Ami Telilä, Aki Karvonen, Kai J. Rantanen
- Ivalojoen alueen kehittämistoimikunta: pj Hannu Raja, Maija Vehviläinen, Kauko Matilainen, Maire Bruun
- tietosuojavastaava: Kai J. Rantanen

Huomionosoitukset ja lahjoitukset

Pyrkyripalstan hoidosta on huolehdittu tekemällä sopimus Ivalon Taimituvan kanssa. Poisnukkuneita kultamiehiä on lisäksi muistettu mahdollisuuksien mukaan.

Liitto lahjoitti jäsenmaksukultaa perinteisesti tuettuihin kohteisiin Juhannuskisoihin ja Ruskaremakoiden kasavaskaukseen sekä jäsenhankinta- ja PR-tarkoituksiin.

Liiton myyntiartikkeleita ja muuta materiaalia on lahjoitettu yhteistyötahoille myönteisen kultamieshengen luomiseksi.

Tankavaaran Kultakylän 50-vuotisjuhlan huomioimiseksi tilattiin Kultakeskukselta pääsuunnittelija Assi Arnimaa-Leinosen suunnittelema valkokullasta valmistettu 2-markan kolikko.

Kiinteä omaisuus

Liiton talous on ollut kunnossa. Yhdistyksellä ei ole varsinaisia velkoja eikä vastuita.

Muun toiminnan kuluja on rahoitettu osin myös ulkopuolisella rahoituksella, joka on kerätty mm. toiminnanharjoittajilta ja jäsenlehden ilmoittajilta.

Lisäksi jäsenmaksujen yhteydessä on saatu jäsenistöltä kohdennettua vapaaehtoista jäsenmaksukohdetta, joka on käytetty niiden toiminnan osa-alueiden kehittämiseen, joihin jäsenistö on sen osoittanut.

Tarkemmat luvut näkyvät tuloslaskelmassa ja taseessa.

Kirjanpidon on hoitanut Tilitoimisto Eija Orava.

Liitto omistaa Inarin kirkonkylässä jalasmökin, Lemmenjoen väliavarastointialueella taukotuvan, Morgamin Kultahaminassa autiotupa-varastorakennuksen, Morgamin Kultalassa niliaitan, Martiniiskonpalon lentotoimipaikan sivukirjaston ja yhdessä Ilmailulaitoksen kanssa Jäkäläpään lentotoimipaikan Karhu-Korhosen kirjasto-kulttuurikeskuksen, Miessinmaan kuvernöörinviraston kämppäkartanon, kaksi saunaa Elsaajan-Palsinojan valtauksilla sekä saunan Lauttaojalla ja Rönkönojalla.

Liiton omaisuuden kunto ja arvo on pyritty pitämään turvattuina.

Liitto omistaa Kiinteistö Oy Kultakodin osakkeita 164 kpl. Tämä on 98,8 % kiinteistöosakeyhtiön koko osakekannasta.

Kiinteistö Oy Kultakodin yhtiökokousedustajina ovat toimineet liiton vuosikokouksen päätöksen mukaisesti Hannu Raja, Esko Orava ja Ensio Kaustinen.

Kultakodin kiinteistön ja tontin kunto ja arvo on ylläpidetty normaalein kiinteistönhoitotoimin kiinteistöosakeyhtiön toimesta.

Liitolla on ollut vuokrattuna huoneisto Kultakodista toimitilana ja arkistihuoneena.

Välivarastointialueet Äivihjärvellä ja Härkäselässä ovat olleet liiton jäsenten kaivupaikkojen huollon järjestämiseksi ja kaivu- ja majoituskamppeiden välivarastointiin.